

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

Білостоцький технологічний університет (Польща)

Університет прикладних наук (Литва)

Відземський університет прикладних наук (Латвія)

Університет «Aurel Vlaicu» в м. Арад (Румунія)

Міжнародний науково-освітній та навчальний центр (Естонія)

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Кафедра фінансів

Донецький національний університет імені Василя Стуса
Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»

Луцький національний технічний університет

Одеський національний економічний університет

РОЗВИТОК ФІНАНСОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ: ЗАГРОЗИ, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

**Матеріали VII Міжнародної науково-практичної
конференції**

27 листопада 2025 р.

Полтава
2025

4. Захаркін, О. О., Захаркіна, Л. С., Білошапка, В. А., Пехов, Д. О. Транспарентність корпоративних фінансів в умовах цифровізації: шлях до сталого розвитку. 2024. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/f89a99c6-864e-45b2-9071-da5a6e550e66/content>.

5. Capital Expenditures (CapEx): сутність, види та роль у фінансах компанії. Stocks.com.ua. URL: <https://www.stocks.com.ua/library/capital-expenditures-capex>.

6. Що таке R&D: значення, типи та важливість досліджень в ІТ. BrainLab. 2023. URL: <https://brainlab.com.ua/uk/blog-uk/shho-take-rd-znachennya-tipi-ta-vazhlyvist-doslidzhen-v-it>.

7. Pro-Consulting. M&A – злиття та поглинання: особливості та інструменти інвестиційного банкінгу. URL: <https://pro-capital.ua/ua/services/invest-banking/m-and-a/>.

УДК 658.15:005.52

Свистун Людмила Анатоліївна,

кандидат економічних наук, доцент

Пилипенко Вікторія Сергіївна, Нестеренко Сніжана Володимирівна,

студентки

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Україна)

ВИБІР ВНУТРІШНІХ І ЗОВНІШНІХ ДЖЕРЕЛ ФІНАНСУВАННЯ У ПРОЦЕСІ САНАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА

Фінансова санація підприємства є одним із ключових інструментів відновлення його платоспроможності, стабілізації діяльності та запобігання банкрутству. В умовах підвищеної економічної нестабільності, зокрема впливу воєнних чинників, підприємства стикаються з необхідністю оперативного пошуку фінансових ресурсів, які б дозволили зменшити боргове навантаження, модернізувати виробництво та забезпечити конкурентоспроможність. Як зазначають дослідники, ефективність санації значною мірою залежить від правильного вибору джерел фінансування, адже саме вони визначають можливості та межі оздоровлення підприємства [3, с. 160].

У загальному вигляді джерела фінансування санації поділяють на внутрішні та зовнішні. Внутрішні передбачають використання власних можливостей підприємства, тоді як зовнішні орієнтовані на залучення коштів із боку держави, кредиторів чи інвесторів. Кожна група має свої сильні та слабкі сторони, що потребує порівняльного аналізу.

До внутрішніх джерел фінансування належать: прибуток, амортизаційні відрахування, продаж надлишкових активів, оптимізація витрат, реструктуризація портфеля боргів та внутрішні резерви ліквідності. Важливою складовою внутрішніх джерел є механізм автосанації – здатність підприємства самостійно генерувати ресурси для власного відновлення. На думку вчених, автосанаційна спроможність прямо пов'язана з ефективністю управління фінансовими потоками та наявністю ліквідних активів, що можуть бути швидко спрямовані на покриття боргових зобов'язань [4, с. 87]. Перевагою внутрішніх джерел є контрольованість, мінімальні додаткові ризики та збереження управлінської незалежності підприємства. Однак їх обсяг обмежений реальним фінансовим станом, що у кризових умовах часто не дозволяє швидко залучити необхідні ресурси [2, с. 1285].

Зовнішні джерела фінансування включають банківські кредити, державну підтримку, емісію цінних паперів, залучення стратегічних інвесторів або укладення угод з кредиторами щодо відстрочення чи списання боргів. Ефективність санаційних заходів

залежить від здатності підприємства налагодити конструктивні відносини із зовнішніми кредиторами, які можуть бути зацікавлені у збереженні бізнесу як джерела майбутніх доходів. Основною перевагою зовнішніх джерел є можливість залучити значні кошти у короткий термін [1, с. 54]. Однак їх використання пов'язане з підвищеними ризиками: залежністю від рішень кредиторів, необхідністю надання гарантій, зростанням фінансових зобов'язань та ймовірністю втрати частини контролю над управлінням підприємством.

Порівнюючи внутрішні та зовнішні джерела у контексті санації, можна відзначити, що внутрішні фінансові ресурси є більш безпечними, але обмеженими за масштабом. У свою чергу, зовнішні можуть забезпечити швидке та потужне фінансування, але потребують ретельної оцінки ризиків (табл. 1).

Таблиця 1

Порівняння внутрішніх і зовнішніх джерел фінансування санації підприємства

Критерій порівняння	Внутрішні джерела фінансування	Зовнішні джерела фінансування
Сутність	Формування фінансових ресурсів за рахунок власних можливостей підприємства	Залучення ресурсів з боку зовнішніх учасників ринку (кредиторів, інвесторів, держави)
Основні інструменти	Прибуток, амортизаційні відрахування, продаж непрофільних активів, оптимізація витрат	Банківські кредити, державна підтримка, інвестиції, емісія акцій, позики, допомога стратегічних партнерів
Переваги	Доступність; збереження контролю над управлінням; менші ризики залежності	Можливість залучення значних сум; збереження ліквідності; прискорення реалізації санаційних заходів
Недоліки	Обмеженість обсягів фінансових ресурсів; потреба у глибокій внутрішній перебудові	Зростання фінансових ризиків; залежність від зовнішніх кредиторів; можливе зниження контролю над підприємством
Швидкість отримання ресурсів	Поступова, залежить від можливостей підприємства	Може бути швидкою за умов позитивного фінансового іміджу та гарантій
Рівень фінансового ризику	Низький або помірний	Високий, особливо при кредитуванні під заставу
Вплив на фінансову незалежність	Сприяє збереженню фінансової самостійності	Може знижувати фінансову автономію, особливо при залученні зовнішніх позик
Доцільність використання	На початкових етапах санації або при обмеженому доступі до ринку капіталу	Коли необхідне швидке відновлення діяльності або великі вкладення у модернізацію

Джерело: складено авторами

Вибір оптимальної стратегії залежить від фінансового стану підприємства, ступеня глибини кризи та доступності відповідних ресурсів. У випадках, коли підприємство зберігає стабільний операційний потенціал і ліквідні активи, доцільно орієнтуватися на внутрішні джерела, поступово зміцнюючи фінансову стійкість. Якщо кризові явища глибокі, а час обмежений – пріоритет набуває залучення зовнішніх ресурсів із паралельною реструктуризацією діяльності.

За часів воєнної економіки багато підприємств стикаються з втратою ринків збуту, пошкодженням активів та логістичними обмеженнями. У таких умовах особливо важливим стає поєднання джерел фінансування – змішана стратегія, що дозволяє водночас використовувати внутрішні резерви та доповнювати їх зовнішньою підтримкою. Найбільш ефективними є стратегії, що передбачають узгоджене застосування внутрішніх заходів економії та оптимізації поряд із залученням інвестицій і програм державної підтримки [3].

Отже, роль внутрішніх і зовнішніх джерел фінансування у санації підприємства є взаємодоповнюючою. Внутрішні ресурси забезпечують стабільність та незалежність, тоді як зовнішні – дозволяють швидко подолати кризу, але потребують зваженої фінансової стратегії. Оптимальна модель фінансування полягає у поєднанні обох груп джерел із урахуванням конкретних умов функціонування підприємства та ступеня його фінансової стійкості. Саме комплексний підхід дає можливість сформувати дієву санаційну стратегію, що підвищує шанси підприємства на успішне відновлення і подальший розвиток.

Література

1. Румик І. І., Пилипенко О. О. Антикризове управління при реалізації санаційних заходів підприємства. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2021. №. 3 (63). С. 51-60.
2. Свистун Л.А., Роєнко К. В. Особливості та проблеми формування фінансових ресурсів підприємств в умовах нестабільної економіки. *Молодий вчений*. 2017. №11. с.1285- 1289.
3. Шевчук Л. Т., Шевчук Я. В., Пась Я. І. Управління фінансовими ризиками та санація підприємств в умовах воєнного стану. *Scientific notes of Lviv University of Business and Law*. 2024. №. 41. С. 158-167.
4. Яцюк О. Потенціал фінансування автосанації підприємства як основний структурний елемент його автосанаційної спроможності. *Scientific Bulletin of Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas (Series: Economics and Management in the Oil and Gas Industry)*. 2023. №. 2 (28). С. 85-95.

УДК 336.11

Штефан Наталія Миколаївна,

кандидат технічних наук., доцент

Сезоненко Аліна Сергіївна, студентка

Національний технічний університет «Дніпровська політехніка» (Україна)

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА: ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ

У сучасних умовах динамічного розвитку економіки та зростаючої конкуренції на ринку особливого значення набуває ефективне управління фінансами підприємства. Саме від узгодженості фінансових рішень залежить не лише стабільність функціонування суб'єкта господарювання, а й його здатність до подальшого розвитку, інноваційної активності та фінансової стійкості. Управління фінансами передбачає участь широкого кола суб'єктів, що взаємодіють між собою в процесі формування, розподілу та використання фінансових ресурсів підприємства.

Суб'єктами управління фінансами підприємства в сучасних умовах повинні виступати: власники, керівники, персонал суб'єкта господарювання, фахівці з антикризового управління (арбітражні керуючі в межах визнання підприємства банкрутом), державні інститути, місцеві органи самоврядування, контрагенти та конкуренти, суспільство та окремі його групи, інші зацікавлені сторони. [1]

Проблематика управління фінансами та планування діяльності на підприємствах досліджувалась закордонними та вітчизняними науковцями, серед яких слід виділити напрацювання І.О. Бланка, Г.В. Ситника, В.С. Андрієць та М. М. Бердар.

Праці цих авторів формують теоретичну основу, що дозволяє підприємствам адаптувати фінансові стратегії до сучасних умов господарювання.